

2003-0065/021

**MINISTERE DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

**MINISTERIE VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT PAR EXTENSION COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE L'IMMEUBLE SIS GRAND-PLACE, 24-25 A BRUXELLES

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT UITBREIDING VAN DE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR VAN HET GEBOUW GELEGEN GROTE MARKT, 24-25 TE BRUSSEL

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Vu l'arrêté royal du 19 avril 1977 classant les façades et les toitures des immeubles riverains de la Grand-Place à Bruxelles dont la *Maison des Tailleurs* sise Grand-Place, 24-25 ;

Gelet op het koninklijk besluit van 19 april 1977 houdende rangschikking van de gevels en de bedakingen van de gebouwen grenzend aan de Grote Plaats te Brussel waaronder *Het Kleermakershuis* gelegen Grote Markt, 24-25 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 20 septembre 2001 entamant la procédure d'extension de classement comme monument à certaines parties intérieures de l'immeuble sis Grand-Place 24-25 à Bruxelles ;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 september 2001 houdende instelling van de procedure tot uitbreiding van de bescherming als monument met bepaalde delen van het interieur van het gebouw gelegen Grote Markt 24-25 te Brussel ;

Vu l'avis favorable du collège des bourgmestre et échevins de la ville de Bruxelles émis le 28 février 2002 ;

Gelet op het gunstig advies van het college van burgmeester en schepenen van de Stad Brussel uitgebracht op 28 februari 2002 ;

Vu l'avis favorable de la Commission royale des Monuments et des Sites émis le 26 juin 2002 ;

Gelet op het gunstig advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 26 juni 2002 ;

Considérant que le propriétaire n'a pas transmis d'observation dans les délais prévus par l'ordonnance du 4 mars 1993 ;

Overwegende dat de eigenaar geen opmerkingen heeft meegedeeld binnen de termijnen zoals bepaald door de ordonnantie van 4 maart 1993;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris belast met Monumenten en Landschappen,

ARRETE :

Article 1er - Sont classés comme monument les caves, les murs mitoyens, la façade arrière, les planchers, les murs de l'annexe de la *Maison des Tailleurs* sise Grand-Place, 24-25 à Bruxelles, en raison de leur intérêt historique et esthétique précisé dans l'annexe I du présent arrêté ; connue au cadastre de Bruxelles, 1ère division, section A, 2e feuille, parcelle n° 443c.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Les conditions particulières de conservation sont les suivantes :

- 1- en cas de travaux dans le bâtiment, le maître d'ouvrage est tenu de prendre au préalable toutes les mesures nécessaires à la bonne conservation, au respect et à la mise en valeur de toutes les parties protégées ;
- 2- la conservation des façades implique le maintien des niveaux qui correspondent à leur typologie ;
- 3- la protection des planchers implique la conservation de leurs éléments constitutifs, à savoir : les poutres maîtresses, les solives ou les gîtes, ainsi que les ais ou planches portant un éventuel recouvrement de sol ;
- 4- aucune structure portante nouvelle ne peut prendre appui sur la structure des caves ou percer cette structure ;
- 5- aucun ancrage ne peut être prévu dans les mitoyens, autre que ceux correspondant à la typologie de l'immeuble.

Art. 4 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

BESLUIT :

Artikel 1 - Worden beschermd als monument de kelders, de gemene muren, de achtergevel, de plankenvloer, de muren van het bijgebouw van *Het Kleermakershuis* gelegen Grote Markt, 24-25 te Brussel, vanwege hun historische en esthetische waarde zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit ; bekend ten kadaster te Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 2de blad, perceel nr. 443c.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde gebouw omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de volgende :

- 1- bij werken aan het gebouw dient de bouwheer alle voorafgaandelijke voorzorgsmaatregelen te treffen voor de goede bewaring, het respect en het in waarde brengen van alle beschermde delen ;
- 2- de bewaring van de gevels houdt in het behoud van de bouwlagen die overeenstemmen met hun typologie ;
- 3- de bescherming van de plankenvloer houdt in de bewaring van hun bestanddelen, dit wil zeggen : de moerbalken, de dwarsbalken of vloerbalken, evenals de vloerplanken of planken die een eventuele vloerbedekking dragen ;
- 4- geen enkele nieuwe draagstructuur mag steunen op de kelderstructuur of deze structuur openbreken ;
- 5- Geen enkele verankering mag worden voorzien in de gemene muren dan degene die overeenstemt met de typologie van het gebouw.

Art. 4 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 07 -11- 2002

Brussel, 07 -11- 2002

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

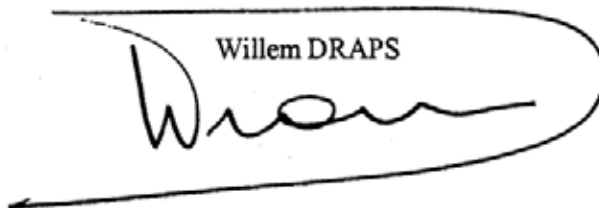
Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique, De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des Personnes, De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE

Gilles CLAREBOUC
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT PAR EXTENSION COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE L'IMMEUBLE SIS GRAND-PLACE, 24-25 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 1ère division, section A, 2e feuille, parcelle n° 443 c.

Description sommaire :

A la demande de la Corporation des Tailleurs, la maison fut reconstruite en 1697, dans la vague des travaux qui suivirent le bombardement de 1695. Elle fut érigée à l'emplacement de deux maisons antérieures à la catastrophe (cette ancienne séparation est encore visible dans les caves ; cfr. *infra*). Un dessin anonyme montre ce côté nord de la Grand-Place vers 1650, on distingue les deux façades de la *Maison des Tailleurs*. Dans cette maison de corporation, la grande salle du premier étage est affectée aux réunions de la Gilde et ce, jusqu'à la fin du 18e siècle. Ensuite, l'édifice est vendu comme bien national. Aujourd'hui, un café-restaurant occupe les trois premiers niveaux et un duplex a été aménagé dans les deux niveaux supérieurs.

La façade :

La façade principale conserve son ancienne maçonnerie, datant de la reconstruction au lendemain du bombardement. Mais quelques transformations y sont cependant apportées dans le courant du 19e siècle. En 1851, les ouvertures du rez-de-chaussée sont modifiées : une des deux portes (celle de la travée gauche) est changée en fenêtre. Lors des campagnes de restauration des maisons de la Grand-Place, Pierre-Victor Jamaer établit, en 1879-80, un projet assez succinct : consolidation de certains éléments, réfection des ornements sculptés (d'après le dessin de F.I. De Rons de 1729), remplacement des châssis, peintures et dorures... En 1898-99, une seconde vague de travaux est effectuée à la *Maison des Tailleurs* : quelques éléments ponctuels sont simplement remplacés (marches de l'escalier d'entrée, appuis de fenêtre, meneaux...). Cette façade conserve, dans l'ensemble, son aspect et sa matière d'origine, y compris son pignon, ce qui est rare sur la Grand-Place.

La parcelle :

Le n° 24-25 se compose d'espaces distincts : la maison avant, une cour de plan trapézoïdal et une ancienne annexe, disposée latéralement, partiellement à l'arrière de la maison voisine (n° 23, Grand-Place). Dans l'ensemble, les façades avant et arrière, ainsi que les murs mitoyens et de fond de parcelle ont conservé leur maçonnerie originale.

Les différents corps de bâtiment :

Le corps principal se répartit sur sept niveaux : caves, rez-de-chaussée, entresol, deux étages et combles (sur deux niveaux). L'espace de l'ancienne cour a été couvert (situation qui remonte au moins à 1934). Le bâtiment annexe est aussi organisé en sept niveaux, mais ces derniers sont moins élevés que ceux du corps principal.

Les caves s'étendent sous l'ensemble de la parcelle. La première partie des caves, sous le corps principal, est divisée par un mur longitudinal (séparant le n° 24 du n° 25) qui témoigne probablement de l'organisation première du bâtiment en deux maisons ou d'une division qui serait antérieure au bombardement (les caves auraient alors été reprises lors de la reconstruction en 1697). Une voûte ancienne (en berceau), recouvrant la partie correspondant au n° 24, repose d'un côté sur ce mur de refend et de l'autre sur le mitoyen. La cave du n° 25 a perdu son couverture originel (aujourd'hui, plafond en brique armée et ciment). La maçonnerie de ces murs de fondation est ancienne (brique espagnole liaisonnée au mortier de chaux). Des deux accès aux caves depuis

la Grand-Place, seul l'accès par le n° 24 est original. Comme la porte d'entrée du n° 25 était située dans la travée gauche du bâtiment, il était impossible d'accéder aux caves de cette maison à cet endroit. L'accès actuel à la cave du n° 25 est donc le résultat d'une transformation postérieure à 1851.

La cave arrière, sous l'ancienne cour et sous le bâtiment en intérieur d'îlot, était probablement entièrement voûtée à l'origine (portion de voûte encore présente sous l'ancienne cour). Les murs de fondation sont anciens et leur fonction portante est manifeste : un épais mur, sur lequel repose la face du corps de bâtiment en intérieur d'îlot, recoupe cette seconde cave. De nombreux aménagements y ont été réalisés au 20e siècle : cloisons placées en 1934, ancienne citerne faisant maintenant partie des caves, escalier placé en 1934 et reconstruit en 1972, petite cave ajoutée à l'arrière de cet escalier (c'est-à-dire en fond de parcelle, à l'arrière du volume annexe).

Aux niveaux hors-sol, la délimitation des principaux volumes anciens est encore perceptible (murs mitoyens et façade arrière du corps principal, murs délimitant l'ancienne cour et l'annexe ancienne), même si les espaces actuels résultent de plusieurs modifications.

Le corps principal :

Le rez-de-chaussée du corps principal, comme les étages d'ailleurs, consiste en une seule grande pièce. Il est probable que le rez-de-chaussée était à l'origine divisé en deux parties inégales (ce qui aurait correspondu à la répartition des ouvertures en façade : le n° 24 comportait une fenêtre et une porte, tandis que le n° 25, plus étroit, ne comportait qu'une porte). Les poutres en béton, placées en 1934, couvrent désormais tout l'espace d'un seul tenant et soutiennent le plancher de l'entresol. En 1972 (AVB, TP 83053), quelques modifications ponctuelles sont apportées dans l'aménagement interne du rez-de-chaussée : monte-plats et cheminée.

La division en deux maisons décrite pour les caves et le rez-de-chaussée ne semble pas avoir existé au niveau de l'entresol (poutres originales laissées en place et solives apparentes). Elle n'a jamais existé à l'étage, où la grande salle destinée aux réunions de la Corporation est globalement préservée. Aux étages, les anciens planchers sont encore en place, de même que la maçonnerie de la façade arrière du corps principal. Au premier étage, le plafond à caissons est en grande partie conservé. L'unité de cette salle qui servait aux réunions de la Corporation pourrait indiquer que l'escalier était à l'origine dans une partie annexe et que la division en deux maisons ne concernait que les caves et probablement le rez-de-chaussée. Au deuxième étage et dans les combles, aménagés en appartement en 1973 (AVB, TP 83600), les anciens planchers sont conservés. L'escalier, la cheminée et les cloisons résultent de transformations réalisées en 1973.

Les trois fermes de charpente numérotées de I à III depuis la façade avant jusqu'au pignon arrière, sont conservées.

Les pignons avant et arrière conservent leur maçonnerie originelle.

L'ancienne cour :

Dans l'espace de la cour couverte jusqu'au niveau du premier étage, plusieurs niveaux se superposent : sous-sol, rez-de-chaussée, entresol (un escalier menant à ce dernier a été placé en 1972) et niveau supérieur (créé à une date récente afin d'y placer des cuisines).

L'annexe :

Le bâtiment annexe, en intérieur d'îlot, conserve ses murs extérieurs originaux. La cage d'escalier qui dessert aujourd'hui l'ensemble de l'immeuble remonte au 19e siècle, elle se positionne en hors-oeuvre par rapport à cette annexe et a été construite sur un petit espace souterrain non daté dans l'état actuel des connaissances. Nous ne savons pas s'il s'agit de l'emplacement original de la cage d'escalier ou si cet escalier a simplement été reconstruit au 19e siècle. Aucune précision ne peut être apportée aujourd'hui. Dans l'ancienne annexe, d'importants aménagements ont été réalisés au 20e siècle : cloisons et ascenseur.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et esthétique :

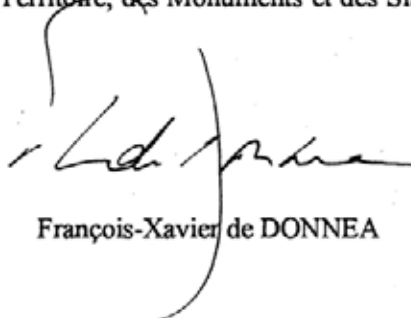
Depuis 1998, l'ensemble architectural de la Grand-Place de Bruxelles est inscrit sur la Liste du patrimoine mondial de l'UNESCO, une reconnaissance sur le plan international de sa valeur exceptionnelle. Pour permettre une valorisation optimale de ce patrimoine, l'Unesco a recommandé d'étendre la protection légale de la Grand-Place à tous les éléments présentant encore un intérêt historique et esthétique.

En août 1695, le maréchal de Villeroi, chef des armées de Louis XIV, bombardra le centre de Bruxelles. Les bombes et obus incandescents provoquèrent des incendies ravageants la Grand-Place dont il ne resta pratiquement plus rien. Centre géographique et économique de la ville, la Grand-Place devint rapidement le principal enjeu de la vague de reconstruction entamée immédiatement au lendemain du désastre. De cette époque, qui constitue pour Bruxelles un des événements les plus marquants sur le plan historique et urbanistique, l'immeuble n°24-25 constitue un témoin privilégié. En effet ce bâtiment, ancien siège de corporation, présente encore ses volumes originaux, remontant à la reconstruction qui suivit le bombardement de 1695. La parcelle est importante et occupe le centre de l'îlot. Outre son intérêt historique et le souvenir de son affectation d'origine, le lieu offre encore une lisibilité claire de la typologie ancienne. L'ensemble reste donc un témoin privilégié d'une page importante de l'histoire de Bruxelles et de son architecture de la fin du 17e siècle.

Vu pour être annexé à l'arrêté du

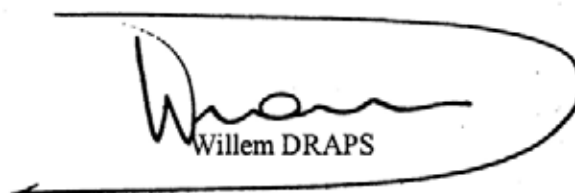
07 -11- 2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites et du Transport Rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOU
KANSELARIJ

**BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
REGERING TOT UITBREIDING VAN DE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN
BEPAAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR VAN HET GEBOUW GELEGEN GROTE
MARKT, 24-25 TE BRUSSEL**

Kadastrale gegevens: Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 2de blad, perceel nr. 443c

Beknopte beschrijving:

Grote Markt 24-25 werd heropgebouwd tijdens de wederopbouw vlak na het bombardement van 1695, in opdracht van de kleermakersgilde. Het pand bevindt zich op de plaats van twee oudere woningen (deze oude scheiding is nog zichtbaar in de kelders, cf. *infra*). Op een anonieme tekening van omstreeks 1650, waarop de noordelijke gevelwand van de Grote Markt staat afgebeeld, onderscheidt men de twee gevels van het huis van de kleermakersgilde. Tot het einde van de 18de eeuw hield de gilde haar vergaderingen in de grote ruimte op de eerste verdieping. Vervolgens werd het gebouw verkocht als nationaal goed. Heden neemt een café-restaurant de eerste drie bouwlagen in beslag terwijl de overige twee als duplex werden ingericht.

De gevel:

Het oude metselwerk van de hoofdgevel, uit de periode van de wederopbouw, bleef bewaard. In de loop van de 19de eeuw onderging deze gevel echter enkele verbouwingen. Zo werden in 1851 de muuropeningen op de begane grond aangepast, waarbij één van de twee deuren (die van de linker travee) tot venster werd verbouwd. In het kader van de restauratiecampagnes van de huizen op de Grote Markt, stelde V. Jamaer in 1879-1880 een vrij beknopt restauratieprogramma op: versteviging van bepaalde elementen, herstelling van de beeldhouwde ornamenten (naar de tekening van F.I. De Rons uit 1729), vervanging van de kozijnen, het schilderwerk en het verguldsel,... In 1899 volgde een tweede fase werken, waarbij hier en daar elementen gewoonweg vervangen werden (treden van de toegangstrap, lekdrempels, vensterstijlen,...). Het huis heeft zijn algemene allure en oorspronkelijk materiaal, geveltop inbegrepen, doorgaans goed bewaard, wat zeldzaam is op de Grote Markt.

Het perceel:

Nr. 24-25 bestaat uit verschillende afzonderlijke volumes: het voorhuis, een trapeziumvormige binnenplaats en een oud bijgebouw aan de zijkant dat gedeeltelijk achter het aangrenzende huis (nr. 23) ligt. Het metselwerk van voor- en achtergevels, gemene muren en van de achtermuur van het perceel bleef doorgaans bewaard.

De verschillende bouwelementen van het perceel:

Het hoofdgebouw bestaat uit zeven bouwlagen: kelderverdieping, begane grond, insteekverdieping, twee verdiepingen en zolderverdieping (twee bouwlagen). De voormalige binnenplaats werd overdekt (ten laatste in 1934). Het bijgebouw telt eveneens zeven bouwlagen, maar deze zijn minder hoog dan die van het hoofdgebouw.

De kelders strekt zich over het gehele perceel uit. Een langwerpige muur scheidt het eerste deel van de kelders, onder het hoofdgebouw, in twee (tussen nr. 24 en nr. 25). Waarschijnlijk gaat het hier om de oorspronkelijke toestand, toen het gebouw uit twee afzonderlijke huizen bestond of van een indeling van vóór het bombardement (de kelders zouden dus opnieuw gebruikt zijn tijdens de wederopbouw in 1697). Een oud (ton)gewelf dat het gedeelte onder nr. 24 overkluist, rust aan de ene zijde op de tussenmuur, aan de andere kant op de gemene muur. In de kelder van nr. 25 is de oorspronkelijke overwelfing verdwenen (heden plafond van gewapende baksteen en cement). Het metselwerk van deze funderingsmuren is oud (Spaanse baksteen met kalkmortel). Van de twee

ingangen aan de Grote Markt, is enkel de ingang van nr. 24 oorspronkelijk. Aangezien de toegangsdeur van nr. 25 zich in de linker travee van het gebouw bevond, was het onmogelijk de kelder van dit huis via deze plaats te betreden. De huidige toegang tot de kelder van nr. 25 is het resultaat van een verbouwing in 1851.

De achterste kelderruimte, onder de voormalige binnenplaats en onder het gebouw aan de binnenkant van het huizenblok, was aanvankelijk waarschijnlijk volledig overwelfd (gedeelte van gewelf nog aanwezig onder de voormalige binnenplaats). De funderingsmuren zijn oud en hun dragende functie is duidelijk zichtbaar: de dikke muur schraagt de gevel van het bijgebouw en verdeelt deze tweede kelder in twee. In de loop van de 20ste eeuw werden tal van inrichtingswerkzaamheden uitgevoerd: het plaatsen van tussenmuren in 1934, het integreren van de oude waterput in de kelders, het plaatsen van een trap in 1934, heropgebouwd in 1972, en van een kleine kelder achter deze trap (d.i. achteraan op het perceel, achter in het bijgebouw).

Op de beneden- en bovenverdiepingen is de omtrek van de voornaamste oude volumes nog zichtbaar (gemene muren en achtergevel van het hoofdgebouw, muren die de oude binnenplaats en bijgebouw omgrenzen), ondanks het feit dat de huidige ruimten het resultaat van verschillende wijzigingen zijn.

Het hoofdgebouw:

De begane grond van het hoofdgebouw bestaat, net zoals de verdiepingen overigens, uit één enkele ruimte; waarschijnlijk was de benedenverdieping oorspronkelijk in twee ongelijke ruimten verdeeld (wat zou overeenstemmen met de verdeling van de muuropeningen van de gevel: nr. 24 telt één venster en een deur, het – smallere – nr. 25 bevat enkel een deur). De betonnen balken, die er in 1934 geplaatst werden, overspannen de heden doorlopende ruimte en ondersteunen de plankenvloer van de insteekverdieping. In 1972 (SAB, OW 83053) werden op de begane grond een keukenlift en een schouw geïnstalleerd.

De verdeling in twee huizen ter hoogte van de kelderverdieping en de begane grond lijkt op de insteekverdieping niet bestaan te hebben (oorspronkelijke moerbalken ter plaatse en zichtbare kinderbalken). Op de verdieping, waar de grote gildenzaal grotendeels bewaard bleef, is er nooit sprake geweest van een verdeling.

Op de verdiepingen zijn de oude plankenvloer nog ter plaatse, net zoals het metselwerk van de achtergevel van het hoofdgebouw. Het cassetteplafond op de eerste verdieping is grotendeels bewaard. De vergaderzaal vertoont een grote eenheid, wat er mogelijk op wijst dat de trap zich oorspronkelijk in een bijgebouw bevond en dat de verdeling in twee afzonderlijke huizen enkel de kelderverdieping en – waarschijnlijk – de begane grond betrof.

Op de tweede verdieping en de zolderverdieping, die in 1973 ingericht werden als appartement (SAB, OW 83600), bleven de oude plankenvloer bewaard. De trap, de schouw en de tussenmuren zijn het resultaat van de verbouwingen van 1973.

De drie spanten van het gebinte, van I tot III genummerd, vanaf de voorgevel tot aan de achtertopgevel.

Het originele metselwerk van de voor- en achtertopgevel bleef bewaard.

De voormalige binnenplaats:

De ruimte van de binnenplaats is overdekt tot op de eerste verdieping en omvat een kelderverdieping, begane grond, insteekverdieping (trap naar insteekverdieping geplaatst in 1972) en een bovenverdieping (van recente datum om er de keuken te installeren).

Het bijgebouw:

De oorspronkelijke buitenmuren van het gebouw aan de binnenkant van het huizenblok bleven bewaard. Het trappenhuis dat alle bouwlagen met elkaar verbindt, gaat terug tot de 19de eeuw. Het springt uit ten opzichte van dit bijgebouw en werd gebouwd boven een kleine ondergrondse ruimte

waarvan de datum, op basis van de huidige kennis, onbekend is. Het is niet zeker of het om de oorspronkelijke plaats van het trappenhuis gaat of dat de trap gewoon een 19de-eeuwse reconstructie is. Tot op heden kan geen enkele precisering hierover worden gegeven. In de 20ste eeuw vonden in het voormalig bijgebouw aanzienlijke inrichtingswerkzaamheden plaats, waaronder het plaatsen van tussenmuren en een lift.

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Historische en esthetische waarde:

Het architecturaal geheel dat de Grote Markt van Brussel vormt, is sinds 1998 ingeschreven op de Lijst van het Werelderfgoed van de UNESCO, een internationale erkenning van haar uitzonderlijke waarde. Om dit stuk erfgoed op optimale wijze tot zijn recht te kunnen brengen, heeft de UNESCO aanbevolen de wettelijke vrijwaring van de Grote Markt uit te breiden met alle elementen die nog een historische en esthetische waarde bezitten.

In augustus 1695 bombardeerde maarschalk de Villeroi, bevelhebber van het leger van Lodewijk XIV, het centrum van Brussel. De brandende bommen en kanonskogels veroorzaakten een verwoestende brand op de Grote Markt, die nagenoeg volledig in de as werd gelegd.

De Grote Markt was het geografische en economische centrum van de stad en vormde ook de belangrijkste inzet tijdens de wederopbouw die vlak na de ramp werd aangevat. Het huis op de Grote Markt 24-25 is een bevoorrechte getuige van deze periode, die voor Brussel één van de markantste historische en stedenbouwkundige gebeurtenissen vormt.

Dit voormalige gildenhuis heeft immers nog zijn oorspronkelijke volumes bewaard, die teruggaan tot de periode van de wederopbouw vlak na het bombardement van 1695. Het perceel heeft een aanzienlijke oppervlakte en neemt het centrale gedeelte van het huizenblok in beslag. Naast zijn historische waarde en zijn functie als getuige van de oorspronkelijke bestemming van het pand, vertoont het gebouw bovendien nog duidelijk zijn oude typologie. Het geheel blijft dus een bevoorrechte getuige van een belangrijke bladzijde uit de geschiedenis van Brussel en zijn laat-17de-eeuwse architectuur.

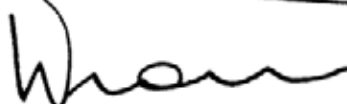
Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van , 07 -11- 2002

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

François-Xavier DE DONNEA

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE

Gilles CLAREBOU
KANCELARIJ

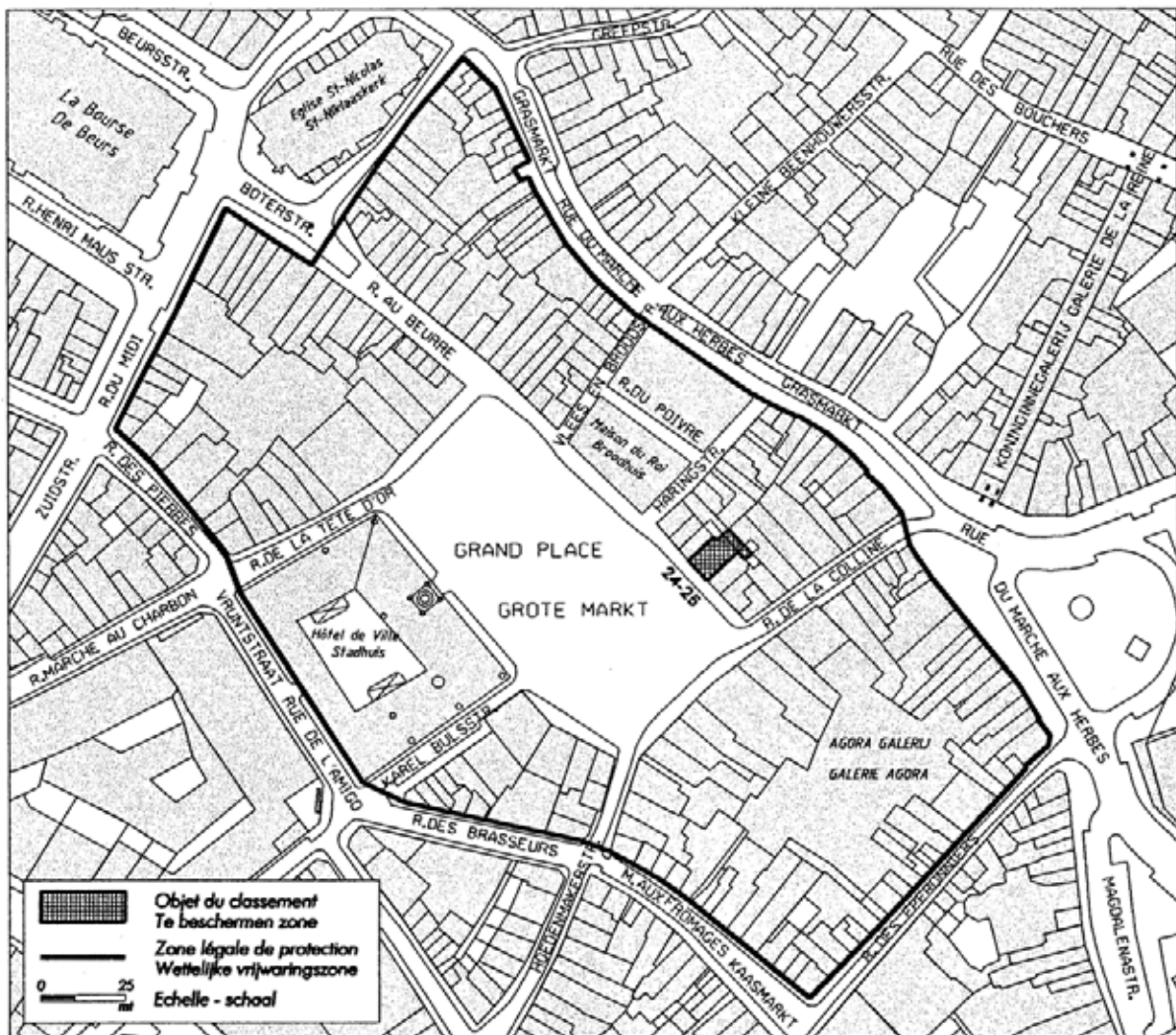

ANNEXE II A L'ARRETE DU
 GOUVERNEMENT DE LA REGION DE
 BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT EN
 EXTENSION COMME MONUMENT
 CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE
 L'IMMEUBLE SIS GRAND-PLACE, 24-25 A
 BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
 BRUSSELE HOOFDSTEDELIJKE
 REGERING TOT UITBREIDING VAN DE
 BESCHERMING ALS MONUMENT VAN
 BEPAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR
 VAN HET GEBOUW GELEGEN GROTE
 MARKT, 24-25 TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE
 DE PROTECTION

AFBAKENING VAN
 DE VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du 07-11-2002

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 07-11-2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Francis-Xavier de Donnea
Francis-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willen Draps
Willen DRAPS

CHANCELLERIE

Gilles Clarebou
Gilles CLAREBOU
KANSELARIJ

